

OTVORENO PISMO U POVODU OBJAVE NOVOGA "PRAVILNIKA O UVJETIMA ZA IZBOR U ZNANSTVENA ZVANJA"

Zagreb, 25. ožujka 2013.

Predsjedniku Hrvatskoga sabora
Ministru znanosti, obrazovanja i sporta RH
Odboru za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora
Agenciji za znanost i visoko obrazovanje RH
Nacionalnomu vijeću za znanost RH

Ostavljajući po strani skandaloznost nasilna i nedemokratskoga donošenja Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja (Narodne novine br. 26, 1. III. 2013), kojim je obuhvaćeno i područje humanističkih znanosti (5. odjeljak, odnosno 35. članak II. dijela Pravilnika, dalje u pismu – Pravilnik), Odsjek za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, najveća i najuglednija institucija na svijetu koja znanstveno skrbi o hrvatskome jeziku i književnosti te ih predaje desecima tisuća studenata još od 1874. godine, ovim pismom želi upozoriti na krajnju neodgovornost Nacionalnoga vijeća za znanost RH pri propisivanju uvjeta za znanstveno napredovanje te na niz opasnosti koje radikalno prijete razvoju filologije u Hrvatskoj i ozbiljno ugrožavaju temeljne nacionalne i državne interese.

Doneseni Pravilnik sastavljen je izrazito površno, bez osnova poznavanja strategije i metodologije filoloških istraživanja, bez upućenosti u standarde izvrsnosti i vizije kako poticati kvalitetu znanstvenoga rada u tom humanističkome polju. Uvjeti za napredovanje sastavljeni su bez savjetova-

nja i rasprave s predstavnicima struke, bez namjere da se omogući razvoj nacionalne filologije i obrazovnog sustava koji je se tiče. Nedostaci uočeni u starim pravilnicima, u lošim kriterijima koji su vladali i koji su u proteklu vremenu umnogome pridonijeli urušavanju standarda filološkog istraživanja i znanstvenoga napredovanja, novim se Pravilnikom, umjesto da pridoesu poboljšanju, upravo produbljuju, prijeteci posvemašnjim razaranjem struke. Ozbiljno bavljeno humanistikom u Hrvatskoj zahtijeva temeljito razrađenu strategiju, nipošto oholu površnost kojoj smo svjedoci.

Pravilnik je pisao netko tko ili ne zna, ili se pravi da ne zna, ili neće da zna ništa o humanističkim znanostima i o tome što je u njima znanstveno vrijedno. Netko tko ili ne zna, ili se pravi da ne zna, ili neće da zna što je to nacionalna filologija (jezik, književnost, povijest, etnologija). Najzad, netko tko slabo vlada hrvatskim jezikom – sve što piše moglo se i moralo reći puno jasnije i nedvosmisleno. Jezična nezgrapnost Pravilnika, posvemašnja nepromišljenost, nejezgrovitost i dvosmislenost najbolji su dokaz koliko ima smisla razvijati mehanizme proučavanja hrvatskoga jezika, književnosti i kulture općenito, i koliko važnost pisci i donositelji Pravilnika pridaju jezičnoj kulturi i nacionalnomu dostojanstvu.

S jedne strane kriteriji su pojačani, premda na potpuno krivim, naopakim temeljima, s druge su i dalje preslabi, i to upravo na mjestima koja su i dosad bila dvojbena, gdje su se i dosad širom otvarala vrata proizvoljnim tumačenjima. Nikakva se njima nova izvrsnost neće postići. Umjesto da potiču razvoj odgovornosti u svakoj od pojedinih struka i u humanistici u cjelini, sastavljači Pravilnika opredijelili su se za primjenu posve neodgovarajućih kriterija koji počivaju valjda na funkcioniranju prirodoslovnih znanosti. Prema tako zacrtanim kriterijima mnogi vrhunski hrvatski filolozi neće napredovati, a oni nesposobni i lijeni i dalje će se provlačiti. Naposljetku će ti drugi određivati kriterije prvima.

U temeljima je Europske Unije priznavanje jezične vlastitosti svake od njezinih članica, hrvatski će 1. srpnja 2013. postati dvadeset četvrtim službenim jezikom Europske Unije. Bez samopoštovanja, bez razlikovanja potrebnih od nepotrebnih prilika da se objavljuje na engleskome jeziku ne može slijediti ništa dobro. Hrvatska filologija – uza sve uvažavanje potrebe za uključivanjem u tokove znanosti objavljujane na engleskome (upravo kako je i dosad bilo, jer i dosad su kvalitetni hrvatski časopisi objavljujivali radove na engleskome) – ima svoje zasebne potrebe i vlastiti život. Zar to uopće treba objašnjavati? Isto tako, posve se zanemaruje da je kroatistika

dio velike slavističke obitelji. Svaki slavist, ma kojoj njezinoj grani pripadao (polonistici, bohemistici, slovenistici, ukrajinistici, kroatistici...) i ma iz koje slavistike dolazio (američke, njemačke, talijanske, bugarske, hrvatske...), radove iz svojega znanstvenog područja čita na bilo kojemu slavenskome jeziku. Engleski nije lingua franca slavistike. Neusporedivo je dakle prestižnije najvažnije kroatističke radove objavljivati u kvalitetnim hrvatskim časopisima ili pak onim slavističkim časopisima koje uređuju vrsni kroatisti i slavisti u svijetu! U engleskim će se časopisima takvi radovi zapravo izgubiti, postati “nevidljivi”, upravo suprotno od onoga što se navodno željelo postići novim mjerilima. Posve je, dakako, druga stvar što se kroatistička i slavistička istraživanja nerijetko preklapaju s onima u kojima engleski jest lingua franca. Nerazumijevanje svega toga znak je posvemašnjeg ignoriranja vlastite nacionalne filologije i vlastita nacionalnog bića.

Umjesto da svoje časopise, svoju znanost i svoj znanstveni jezik – koje smo dosad tako mukotržno izgrađivali – pokušamo učiniti što boljima, mi ih sami od sebe i po svojoj volji novim Pravilnikom obezvređujemo i gušimo i pretvaramo se u podaničku znanstvenu radnu snagu velikim svjetskim znanstvenim korporacijama, a da to zapravo nitko od nas ne zahtijeva (ili mi te nevidljive ruke nismo svjesni). Bez patetike i posve izravno: Promicanjem na ovakav način engleskoga jezika na štetu hrvatskoga razgrađujemo i dokidamo čitav jedan funkcionalni stil vlastita jezika, i pitamo se – koji je sljedeći na redu? Znanstvenike pri svemu tome ne treba lišiti odgovornosti niti je se kao Odsjek želimo lišiti, naprotiv, uz dovoljno samokritičnosti veoma bi se lako na hrvatskoj razini utvrdilo koji časopisi i koji izdavači poštuju visoke standarde, a koji ne. Za takvo što ne treba nam ERIH ili tko god, treba nam samo istinska autonomija, istinska mogućnost da sami o sebi pravo sudimo i donosimo zakon.

Konačno, s postojećom razinom državnog ulaganja u znanost zahtjev za svjetskom prisutnošću hrvatskih znanstvenika ne možemo protumačiti drugačije nego kao grubu drskost. Hoće se od nas vrhunski svjetska humanistika dok najnoviju znanstvenu literaturu i opremu nabavljamo vlastitim novcem, dok je financiranje znanstveno-istraživačkih projekata takvo kakvo jest, dok se ulaganje u domaće časopise i domaću knjigu iz godine u godinu srozava, zbog čega je Filozofski fakultet još 24. I. 2012. predsjedniku Vlade RH uputio Apel za obnovu i očuvanje znanstvene infrastrukture u Republici Hrvatskoj, sa sasvim jasnim i pučkoškolcu razumljivim prikazom drastična smanjenja ulaganja u zadnjih deset godina.

Odsjek za kroatistiku ne može sve to mirno motriti. Kao središnja i odgovorna kroatistička ustanova smatramo dakle da uvjete za napredovanje itekako valja uozbiljiti, jasno promisliti, oblikovati i pooštriti. U tome se, uostalom, slažu svi koji hrvatskoj znanosti, time i hrvatskoj kulturi i hrvatskom identitetu, dobro žele. Posve je pak očigledno da pisci i donositelji novoga Pravilnika takvo što zastupaju samo deklarativno, a zapravo obezvređuju čitavo humanističko područje, posebice nacionalne segmente. Ne čudi stoga što neki kritičari donošenje novoga Pravilnika smatraju i veleizdajom hrvatskih nacionalnih i državnih interesa.

Zašto smatramo da je Pravilnik izrazito loš i štetan, donosimo u Prilogu uz ovo pismo potanko razloženo. Istinska nam je želja da budemo konstruktivni. Spremni da i dalje sudjelujemo u afirmiranju vlastite struke i na administrativnoj razini – iako nas nitko nikada na takvo što nije pozvao – nudimo u dobroj vjeri i prijedloge za uvođenje nekih poboljšanja, prijedloge o tome kako bi unapređenje i postroženje kriterija trebalo dalje razvijati. Nedopustivo je, ističemo, krajnje nepovjerenje koje donositelji Pravilnika iskazuju prema matičnim strukama, prema autoritetima sveučilišnih profesora, znanstvenika i prema njihovu dosadašnjem radu.

A o razmjerima pogubna diletantizma kojim se izradi Pravilnika bilo pristupilo posve izravno govori i to da je u Narodnim novinama br. 34 (22. III. 2013) objavljen Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja (Narodne novine br. 26, 1. III. 2013), koji je Nacionalno vijeće za znanost RH donijelo na svojoj 79. sjednici, održanoj 5. III. 2013, dakle samo četiri (brojkom: 4) dana po objavljivanju izvornoga teksta. Nažalost, izmjene i dopune ni najmanje nisu popravile ono što nas je potaklo na ovo pismo.

Na temelju dosad rečenoga, na temelju razloženih primjedaba iznesenih u Prilogu te kao vrhunska znanstveno-obrazovna institucija kojoj su na skrbi hrvatski jezik i književnost zahtijevamo da se 5. odjeljak Pravilnika u cijelosti odbaci te da se uz okupljanje kreativnih i odgovornih snaga prione sastavljanju novoga, vodeći pritom računa o posebnostima humanističkih i društvenih znanosti te nužnim posebnostima koje kroatistika nosi kao najvažnija hrvatska nacionalna znanstvena grana, ona bez koje nema čuvanja jezične, kulturne, nacionalne ni državne vlastitosti.

Članovi Odsjeka za kroatistiku
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Na znanje:

Vijeću Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Rektoru Sveučilišta u Zagrebu

Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti

Matici hrvatskoj

Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci

Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta

Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u

Splitu

Odsjeku za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u

Zadru

Odsjeku za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Puli

Odjelu za kroatologiju Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje

Institutu za etnologiju i folkloristiku

PRILOG

Razložene primjedbe Odsjeka za kroatistiku Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu na Pravilnik o uvjetima za izbor u znanstvena zvanja Nacionalnoga vijeća za znanost RH, Odjeljak 5. Humanističke znanosti, Članak 35. (NN br. 26, 1. III. 2013)

1) Pravilnik naopako, nakaradno, neutemeljeno i svojevoljno tumači međunarodne referentne baze za znanstvene časopise i izdavače knjiga.

1a) Uvjetom za napredovanje proglašeni su radovi objavljeni u časopisima koji su u bazi ERIH (European Reference Index for the Humanities) svrstani u kategorije INT1 i INT2. Radovi objavljeni u časopisima koji su u ERIH-u svrstani u kategoriju NAT proglašeni su manje vrijednima. Za takvo što ERIH ne pruža nikakvo uporište, naprotiv! ERIH jasno i glasno piše da razlika među trima kategorijama časopisa nije u vrsnoći, negu u vrsti (engl. not of quality but of kind). Kategorija NAT(ional) nije inferiorna kategoriji INT(ernational), nego je samo drugačija, drugovrsna, a u ERIH-u postoji ni manje ni više nego zbog posebnosti europske višejezične znanosti koja se želi oduprijeti posvemašnjoj prevlasti one pisane isključivo na engleskome. Sve to na ERIH-ovim mrežnim stranicama jasno i glasno piše. ERIH je i nastao iz želje europskih znanstvenika da stvore bazu časopisa koja će imati razumijevanja za europsku višejezičnost i koja će vrhunsku europsku znanost – koja je u američkim bazama očito ignorirana – predstaviti ostatku svijeta.

1b) Baza ERIH jasno i glasno za sebe kaže da nije predviđena da bude bibliometrijski podatak koji bi se rabio u postupcima procjene kandidata, bilo za pojedino zvanje, pojedini položaj, bilo za promaknuća, bilo za dodjelu istraživačkih stipendija i sl.

1c) Uvjetom za napredovanje proglašene su knjige objavljene u "međunarodno priznatih izdavača" navedenih u bazi WASS-SENSE (čl. 35, st. 2). Ta baza nastala je kao interni pravilnik u okrilju nizozemskih istraživačkih instituta kojih istraživanja s društveno-humanističkim znanostima nemaju nikakve veze, pa je pozivanje na nju u pitanjima društveno-humanističkih znanosti potpuno apsurdno.

U Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika (NN br. 34, 22. III. 2013), u njegovu 14. članku, "Međunarodno priznatim izdavačima znanstvenih knjiga (autorskih i uredničkih) smatraju se svi strani i prvih četrdeset španjolskih izdavača na najrecentnijem popisu Scholarly Publication Index". – Izmjena je komična i tragična. Baza WASS-SENSE odjednom je zaboravljena, a relevantno je postalo ni manje ni više nego 40 španjolskih izdavača, relevantni su odjednom postali svi i baš svi strani izdavači.

1d) U Pravilniku stoji da se "Jednim radom a1 mogu zamijeniti tri rada a2", a da je suprotno nemoguće: "Radovima a2 ne mogu se zamijeniti radovi a1 i b" (čl. 35, st. 5). Drugim riječima, prema novome Pravilniku ERIH-ov je INT (= a1) trostruko vredniji od NAT-a (= a2) premda u ERIH-u jasno i glasno piše da to tako nije. Ne samo to nego iz novoga Pravilnika proizlazi da je NAT toliko tričav, ništavan i nevrijedan da ni stotinu NAT-ova ne može zamijeniti jedan jedini INT. To čak i da ima uporište u ERIH-u ili

gdje bilo – a nema – iskaz je nevjerojatna prezira prema domaćoj znanosti, domaćim publikacijama i svemu što nastaje na hrvatskome jeziku i svima ostalima osim valjda američkoga.

1e) Na ERIH-ovim mrežnim stranicama stoji rečenica namjere da bi se ERIH ubuduće želio povezati s nacionalnim bazama relevantnih časopisa, da će se pozabaviti relevantnim izdavačima knjiga, da će se pozabaviti razlikama unutar humanističkih disciplina. Dakle nitko nas ne sprečava da sastavimo vlastitu bazu relevantnih časopisa i izdavača. ERIH to zapravo “jedva čeka”. Umjesto toga Pravilnik predviđa mogućnost da “Nacionalno vijeće za znanost jednom u tri godine odobrava dopunski popis znanstvenih časopisa posvećenih istraživanju nacionalne baštine s najviše tri časopisa po polju u kojima se objavljeni znanstveni radovi također smatraju radovima a1” (čl. 35, st. 1.i). Niti je jasno što je to istraživanje nacionalne baštine, niti je jasno što će na popisu biti, niti je jasno čemu taj popis kad postoji ERIH-ova skupina NAT, unutar koje se vrijedni nacionalni časopisi već nalaze.

2) Pravilnik je neuravnotežen, s jedne strane predetaljan, s druge posve nedorađen.

2a) Gdješto su pojedinosti razrađene pretjerano i do sitnica, u pojedinim je međutim ključnim pojmovima, kategorijama publikacija i odredbama Pravilnik posve nedorađen i neprecizan.

2b) Iz Pravilnika je posve nejasno što je to izvorna autorska knjiga i što je to znanstvena monografija. – Je li knjiga samo ono što je ukoričeno? Je li knjiga samo ono što ima ISBN (International Standard Book Number)? Ima radova u časopisima koji obasežu tri-četiri arka, a ima i knjiga te veličine. Mnoge vrijedne hrvatske znanstvene monografije (da, monografije) objavljene su u znanstvenim časopisima, bilo kao njihovi posebni brojevi bilo unutar redovnih. Primjerice Rad HAZU, najstariji živi hrvatski znanstveni časopis (s više od 500 svezaka objavljenih od 1867. godine), objavio je mnoge takve. Usput se možemo upitati koji to međunarodni časopis ima takvu tradiciju i zar nas se ta vlastita tradicija baš ništa ne tiče, zar ćemo je se tako lako odreći.

2c) Iz Pravilnika je posve nejasno što je to uređivačka knjiga. – Je li to knjiga u kojoj je urednik naveden na naslovnici (na 3. stranici), je li to knjiga u kojoj je urednik naveden na 2. stranici, je li to možda priređivačka knjiga? – Takve nepreciznosti nedopustive su.

2d) Pravilnik je posve nejasan u vezi s kategorijom zbornika sa znanstvenoga skupa. Postoje zbornici sa skupa bez recenzije, postoje zbornici sa skupa sa skupnom recenzijom, postoje najzad zbornici u kojima je svaki rad zasebno recenziran, atribuiran (kao izvorni znanstveni, pregledni, stručni, prethodno priopćenje i sl.) i bibliografski obrađen (ima svoj UDK, odnosno svoj broj prema Univerzalnoj decimalnoj klasifikaciji). Ništa se to iz Pravilnika ne vidi!

2e) U Pravilniku se kao vrsta autorske knjige spominje znanstvena zbirka poglavlja. – Posve je nejasno što je to. U hrvatskoj humanističkoj tradiciji takva kategorija ne postoji. Ako postoji, ona se ne zove tako.

2f) U Pravilniku se kao vrsta autorske knjige spominje kritičko izdanje tekstova na stranim jezicima čije je pripremanje uključivalo rad na rukopisnoj građi. – Posve je

nejasno što je to kao što je nejasno što je s kritičkim izdanjima tekstova i rukopisne građe na hrvatskome.

2g) U Pravilniku se na nekoliko mjesta spominju prijevodi. Valjalo je jasnije kazati o kakvim je prijevodima riječ. – Je li riječ o prijevodima na hrvatski ili s hrvatskoga, je li riječ o prijevodima znanstvene literature, neznanstvene literature, temeljnih ili kapitalnih djela svjetske civilizacije, kulture i znanosti, beletristike...

3) Pravilnik je nepošten i neodmjeren u odnosu među pojedinim kategorijama radova, u odnosu stranih i domaćih publikacija, u odnosu jednoautorskih i višeautorskih radova, u odnosu koji se i dalje njeguje između znanstvenog i znanstveno-nastavnog osoblja.

3a) Nigdje se u Pravilniku ne spominje opseg rada. To samo po sebi možda i nije loše – premda se onda moramo upitati zašto se u starome Pravilniku spominjao – ali ima izravne posljedice na odnos rada u časopisu i knjige, jedne knjige prema drugoj knjizi i sl.

3b) Već je rečeno, radom a1 moguće je zamijeniti tri rada a2, ali ni bezbrojnim radovima a2 ne može se zamijeniti jedan jedini rad a1. Zaključujemo: Radovi napisani na "svjetskim jezicima" i objavljeni u časopisima skupine INT triput su vredniji od onih na hrvatskome ili onih objavljenih u kvalitetnim hrvatskim časopisima (skupina NAT), a radovi na hrvatskome beskonačno su nevredniji od onih na "svjetskim jezicima". – Je li to odnos i stav s kakvim ulazimo u europsku zajednicu slobodnih, civiliziranih i demokratskih naroda i jezika?

3c) "Jednim radom b objavljenim kod priznatog međunarodnog izdavača mogu se zamijeniti tri rada a1 ili pet radova a2" (čl. 35, st. 5.iii). – Drugim riječima, autorska knjiga objavljena kod priznatog međunarodnog izdavača – a ta knjiga može biti rječnik ili gramatika, dakle djelo koje se piše godinama – vrijedi koliko i samo tri rada u časopisima kategorije INT.

3d) "Jednim radom b objavljenim kod ostalih izdavača može se zamijeniti jedan rad a1 ili tri rada a2" (čl. 35, st. 5.iv). – Drugim riječima, autorska knjiga objavljena kod ostalih izdavača – a ta knjiga može biti rječnik ili gramatika, dakle djelo koje se piše godinama – vrijedi koliko i jedan jedini rad a1 ili samo tri rada a2. Dakle prema Pravilniku isto je napisati rječnik ili gramatiku hrvatskoga ili kojega god jezika i objaviti ih u Hrvatskoj i napisati nekoliko kartica znanstvenoga rada i objaviti ih u nekom od časopisa kategorije a1 (ERIH-ov INT), isto je napisati rječnik ili gramatiku hrvatskoga ili kojega god jezika i objaviti ih u Hrvatskoj kao što je napisati samo tri znanstvena rada kategorije a2 (ERIH-ov NAT). Ako se taj rječnik ili ta gramatika objave kod priznatog međunarodnog izdavača, onda samim time postaju triput vredniji. Samo se moramo upitati: A koji će to međunarodni izdavač objaviti rječnik ili gramatiku hrvatskoga jezika? Zar nam je, uostalom, interes da to objavljuju drugi umjesto nas samih? I zašto bi itko ikad više napisao bilo kakvo kapitalno kroatističko djelo ako ga vlastita znanstvena zajednica i kultura misle tako malo cijeniti, čemu uopće kapitalna kroatistička djela kad ona vrijede jednako koliko i samo tri rada a2?

3e) "Uvod ili pogovor uz prijevod ili kritičko izdanje vrednuje se kao jedan rad a1 ako je takva knjiga objavljena kod priznatog međunarodnog izdavača, odnosno kao

jedan rad a2 ako je objavljena kod ostalih izdavača” (čl. 35, st. 4). – Drugim riječima, objaviti kritičko izdanje nekoga djela hrvatske baštine i napisati mu predgovor vrijedi više ako se to djelo objavi kod priznatog međunarodnog izdavača. S takvim se predgovorom može napredovati (jer je a1). Ako takav predgovor objavimo u Hrvatskoj, nećemo moći napredovati (jer je a2). Opet se moramo upitati: A koji će to međunarodni izdavač objaviti takvu knjigu? Pa zar to nije naš posao? Zar se takvim pravilničkim odredbama iskazuje briga za hrvatsku baštinu? Zar se tako hrvatski znanstvenici potiču da o njoj skrbe? Zar s takvim podaničkim stavom ulazimo u EU?

3f) “Rad b može se temeljiti na doktorskoj disertaciji, ali se od nje mora razlikovati u barem 30% novoga sadržaja. Sama doktorska disertacija ne može se vrednovati kao zasebni rad b” (čl. 35, st. 1.iii). – Tako se u nas njeguje toliko obljubljena i toliko proklamirana znanstvena izvrsnost: Loš doktorat, koji treba dorađivati, ako se dorađen objavi, može se računati kao knjiga, ali dobar doktorat, koji se kao knjiga objavi bez izmjena, taj se ne broji kao knjiga. Očekivana posljedica bit će ova: Mladi će znanstvenici ciljano pisati loše doktorate ili će doktorirati sa segmentima doktorata, a onda će disertacije dorađivati za knjigu.

3g) “Rad u uredničkoj knjizi (poglavlje u zbirci, rad u zborniku sa znanstvenog skupa) [...] vrednuje se kao jedan rad a1 ako je takva knjiga objavljena kod priznatog međunarodnog izdavača, odnosno kao jedan rad a2 ako je objavljena kod ostalih izdavača” (čl. 35, st. 3). – Dakle zbornik s međunarodnoga znanstvenog skupa, koji ima međunarodno uredništvo, više vrijedi ako je objavljen kod priznatog međunarodnog izdavača nego ako je objavljen kod ostalih izdavača. Dakle sve ako je riječ o jednom te istom uredništvu, zbornik je manje vrijedan ako se objavi u Hrvatskoj. Dakle sve što je međunarodno u Hrvatskoj samo je po sebi manje vrijedno od onoga što je međunarodno izvan Hrvatske. Dakle sve što je objavljeno u Hrvatskoj samo je po sebi i unaprijed loše ili lošije. Dakle hrvatski su znanstvenici, znanstveni skupovi i izdavači sami po sebi i unaprijed loši ili lošiji. Dakle najbolje bi bilo da ih i nema. – Ako se Pravilnikom htjelo kazati to, to se moglo kazati mnogo jasnijim jezikom.

3h) Rečeno je već da se jednom knjigom “priznatog međunarodnog izdavača mogu zamijeniti tri rada a1 ili pet radova a2”. Dalje u istome stavku stoji: “Ovu zamjenu nije moguće napraviti u postupku izbora u zvanje znanstvenog suradnika” (čl. 35, st. 5.iii). – Zašto? Ako se kroz cio Pravilnik provlači naklonost prema priznatim međunarodnim izdavačima, zašto je u Hrvatskoj nemoguće biti izabran u prvo znanstveno zvanje s knjigom objavljenom kod takva izdavača, odnosno zašto je tada njome nemoguće zamijeniti radove a1? Neshvatljiva nelogičnost.

3i) “Kandidatu se mogu vrednovati najviše dva rada objavljena u istoj uredničkoj knjizi” (čl. 35, st. 6). – Opet njegovanje izvrsnosti na djelu: Kandidatova je “krivica” što piše toliko dobre radove da ih je urednik odlučio uvrstiti čak tri. Da je u Pravilniku jasno rečeno što je to urednička knjiga, možda bi se citirani stavak mogao i drugačije razumjeti, ali nije.

3j) Umjesto da u ocjenjivanju suautorstava i doprinosa pojedinoga autora bude stroži, Pravilnik suautorstva neumjereno potiče (v. čl. 35, st. 8). To nije u skladu s hrvatskom humanističkom tradicijom i nepošteno je. Vrednovati suautorstvo dvaju autora jednako kao autorstvo jednoga nepošteno je. Vrednovati suautorstvo četiriju suautora

ili čak pet njih tako da je doprinos svakoga od njih 50% krajnje je nepošteno prema autoru koji radi samostalno i, ponavljamo, u neskladu je s hrvatskom tradicijom. Što se jezikoslovlja tiče, teško da se možemo sjetiti nekoga rada koji je skupno napisalo više od troje autora; ako ih je bilo više, onda je uvijek u radu jasno istaknuto tko je odradio koju dionicu. Pravilnik je na sve to imun.

3k) Ako stopostotno autorstvo dvoje suautora povežemo s odnosom rada u časopisu i znanstvene monografije, stanje je još drastičnije: Nađe se dvoje znanstvenika, svaki napiše po dva rada, onaj drugi se supotpíše i to dvoje već ima četiri rada sa stopostotnim autorstvom. Njima nasuprot stoji znanstvenik koji sam napiše knjigu – koja može biti rječnik ili gramatika – i objavi ju kod ostalih izdavača. I vrijedi manje (jer knjiga vrijedi samo tri rada a2)!

3l) Uvjeti za napredovanje znanstvenog osoblja s jedne i znanstveno-nastavnog osoblja s druge strane i ovim su novim Pravilnikom ostali nepošteni. Podsjetimo, napredovanje u znanstveno-nastavnim zvanjima (a to su docent, izvanredni profesor i redoviti profesor – zovu se drugačije od znanstvenih zvanja, ali istoga su statusa kao znanstveni suradnik, viši znanstveni suradnik i znanstveni savjetnik) podliježe dvjema vrstama uvjeta – uvjetima koje propisuje ovaj Pravilnik i uvjetima Rektorskoga zbora. Ako se uvjete za napredovanje u znanstvenim zvanjima htjelo postrožiti, među njih su se mogli uvrstiti i neki od uvjeta za napredovanje u znanstveno-nastavnima. Time bi se postiglo i djelomično uspostavljanje ravnoteže. Posve jednostavno rečeno, neki od uvjeta za napredovanje u znanstveno-nastavnim zvanjima jesu ovi: – sudjelovanje na znanstvenim skupovima (istim onima za koje država smanjuje sredstva!), – mentoriranje diplomskih i doktorskih radova (s famoznom odredbom o objavljivanju rada sa studentom, što je u potpunu neskladu s hrvatskom humanističkom tradicijom i savršena je prigoda za intelektualnu krađu ili zlostavljanje), – usavršavanje na prepoznatim institucijama u zemlji i inozemstvu, – uvođenje novih nastavnih programa ili novih kolegija, – članstvo u uredništvu znanstvenih časopisa (istih onih za koje država smanjuje sredstva!), – vođenje znanstveno-istraživačkih projekata (istih onih za koje država smanjuje sredstva!), – obnašanje vodećih dužnosti u strukovnim udrugama (istim onima za koje država smanjuje sredstva!) ili na sveučilištu, – recenziranje knjiga i članaka (istih onih za koje država smanjuje sredstva!), – domaće ili strane nagrade ili priznanja za znanstveni i stručni rad. – Baš ništa od toga nije uvjet za napredovanje u znanstvenome zvanju!

4) Pravilnik je neosjetljiv na posebnosti filologije kao struke, na posebnosti pojedinih filoloških grana, na činjenicu da je pisan na početku 21. stoljeća.

4a) Nije isto napisati kapitalno djelo poput rječnika nekoga jezika, leksikona, pojmovnika, djelo koje se piše godinama, pa i desetljećima, napisati gramatiku pojedinoga jezika, ili pak napisati monografiju o kakvu usku problemu. Nije isto napisati visokoškolski udžbenik i udžbenik za srednje i osnovno školstvo. Nije isto napisati analizu i napisati sintezu. – Ništa se to iz Pravilnika ne vidi, govori se jednostavno o knjigama objavljenima kod ostalih izdavača.

4b) "Stručni radovi (prijevodi, prikazi, izvještaji, kritike, bilješke, osvrti i sl.) ne mogu se izjednačiti sa znanstvenim radovima" (čl. 35, st. 13). – Ali vrijede li znanstveniku, hrvatskoj znanosti i hrvatskoj kulturi uopće ili ih se bolje kaniti? Pritom posebno mislimo na prijevode, koji nas izravno povezuju sa svjetskom znanošću i izravno

sudjeluju u izgradnji hrvatskoga jezika i njegovu uklapanju u svjetsku znanost. Uz to možemo samo dodati sve one kategorije radova koje će humanist u svojem znanstvenome radu napisati, a nikada mu nikako nisu bili vrednovani, pa ni novim Pravilnikom, što iznova pokazuje potpuno nerazumijevanje za struku: bibliografija, leksikonska natuknica, bibliografska natuknica, rječnička natuknica (u Pravilniku se spominje rječnik, ali što je sa svim onim znanstvenicima koji godine i godine provedu pišući neke velike rječnike, koji nikada ne budu knjige, nego samo sveščići; da nema takvih ljudi, najcjenjeniji jednojezični rječnici na svijetu ne bi mogli biti najcjenjeniji jednojezični rječnici na svijetu), dijalektološka karta, dio dijalektološkog atlasa...

4c) 21. je stoljeće! Što je s e-knjigama i e-časopisima? Područje e-izdavaštva upravo je nužno – pa i Pravilnikom o znanstvenome napredovanju – što prije definirati jer izdavačima na malim jezicima takva će djelatnost ubrzo postati možda jedini način opstanka. Što ako znanstvenik načini kakav fantastičan CD-ROM za učenje jezika, što ako napravi internetsku bazu s desecima tisuća obrađenih, lematiziranih riječi, što ako na internetu izradi mrežnu stranicu koja ima na tisuće posjeta dnevno, primjerice internetsku hrvatsku gramatiku, hrvatski rječnik ili interaktivnu povijest hrvatske književnosti, što ako izradi novi i napredniji računalni pravopis, što ako izradi izvanrednu jezičnu aplikaciju za pametni telefon (a sve to ne bi mogao da nije vrhunski stručnjak u svojem znanstvenome području)?

5) Pravilnik je nejasan, u sebi i pri usporedbi sa starim, gdjekad i elementarno jezično.

5a) “Pri izboru u znanstveno zvanje kandidatu se mogu vrednovati radovi iz drugih područja znanosti objavljeni u pripadnim publikacijama (npr. u časopisima iz društvenih znanosti), a prema kriterijima dotičnog područja znanosti” (čl. 35, st. 10). – Što to znači?! Da netko može biti biran u znanstvenome području humanističkih znanosti – polje filologija – grana kroatistika ako je objavio dovoljno radova iz prirodnih znanosti, ili iz biomedicine i zdravstva, ili iz tehničkih znanosti?! Pa i ta su znanstvena područja uređena ovim Pravilnikom. Ako se stavak tiče samo društvenih znanosti, onda to treba jasnije reći, a ne onako u zagradi sa “npr.”. Ako se tiče svih ostalih područja, onda zagradu treba izbaciti iz stavka. Kako god, odredba je posve nejasna i daje prostora proizvoljnim tumačenjima.

5b) “Radovi se vrednuju kumulativno do prethodnog izbora i posebno od prethodnog izbora” (čl. 35, st. 7). – Prvo, takva je rečenica stajala i u starome Pravilniku, stoji i u novome. No time nije postala jasnijom. – Drugo, zašto u njoj ne stoji dodatak – koji u nekim drugim člancima stoji – koji bi vrijedio za prvi izbor, izbor u znanstvenoga suradnika? Pa za taj izbor nema prethodnoga! – Treće, zašto se konačno Pravilnikom jasno ne kaže ovo: Ako je netko tko se bira u zvanje 2 uvjete za zvanje 2 ispunio već pri izboru u zvanje 1, koliko taj radova još mora objaviti da bi bio izabran u zvanje 2? I mora li išta uopće objaviti? I ulaze li prijašnji radovi u traženu kvotu za novi izbor? – To su pitanja koja bi kandidata i članove matičnih odbora itekako zanimala, a to se iz Pravilnika nikada nije moglo saznati. Ni sad se ne saznaje. Opet siva zona za proizvoljna tumačenja.

5c) U novome Pravilniku nema bodovne razrade kakva je postojala u starome. Nema ni spominjanja opsega rada i vrsnoće rada. Pregledni su radovi u starome Pravilniku vrijedjeli 0,75, sad su izjednačeni s izvornim znanstvenim radovima. Kategorije stručnoga rada i prethodnoga priopćenja ne spominju se, ne vrednuju. Objašnjenja za to ne znamo.

5d) Ne znamo ni što se dogodilo s onom podjelom prema kojoj su se u starome Pravilniku jezikoslovni radovi bodovali više od primjerice književnopovijesnih ili teoloških. Ako je različito bodovanje nekad imalo smisla, netko bi morao objasniti zašto sad više nema.

5e) "Rad a1 kojim se zadovoljava minimalni uvjet za izbor u zvanje znanstvenog suradnika mora biti jednoautorski" (čl. 35, st. 8). – To je u izrazitoj suprotnosti s onim što Pravilnik kaže u istome stavku. Ako je u suatorstvu dvoje autora njihov doprinos stopostotan, zašto minimalni uvjet mora biti jednoautorski?

5f) "Međunarodno priznatim izdavačima znanstvenih knjiga (autorskih i uredničkih) smatraju se izdavači svrstani u kategoriju A, B ili C u najrecentnijem WASS-SENSE popisu izdavača knjiga [...] Ukoliko posebno važni izdavači za određena polja u humanističkim znanostima nisu na ovom popisu, dopušta se dopuna tog popisa s najviše tri međunarodna izdavača po polju." (čl. 35, st. 2). – Prvo, koji je to ovaj popis, a koji je taj, to se sad možemo samo domišljati. – Drugo, "WASS-SENSE popis izdavača knjiga" nije konstrukcija koju bismo očekivali u njegovanu hrvatskome jeziku, bio on i administrativni, juridički, pravilnički, kao što to nisu ni "ISBN oznaka" ni "ISSN broj" (čl. 35, st. 11.i).

5g) "Doprinos pojedinih autora u objavljenim znanstvenim radovima računa se na sljedeći način: – do dva autora: 100% [...]" (čl. 35, st. 8). – "Do dva autora" na normalnome se hrvatskome kaže jedan autor ili dva autora. Koliko autora može biti ako ih je "do dva"?

5h) Obim bi (čl. 35, st. 12) bio opseg ili obujam. Ne spominjemo to stoga što bi pojedina od tih riječi bila više ili manje hrvatska, nego stoga što od njih triju samo jedna pripada terminologiji kojom bi se Pravilnik trebao služiti, druge dvije ne pripadaju. I to na svoj način pokazuje koliko je važno njegovati hrvatski standardni jezik i njegovo izgrađeno i istančano nazivoslovlje. Ili bi možda piscima Pravilnika bilo lakše da su ga napisali na engleskome?